

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตเมื่อมนุษย์รวมตัวกันเป็นสังคมในยุคโบราณนั้น การประทุษร้ายกันและกัน ในสังคมมนุษย์ยุคนั้นมีวิธีการที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นการชดใช้ความเสียหายคือ การให้ผู้เสียหาย มีอำนาจแก้แค้นผู้ที่ประทุษร้ายคนได้โดยลำพัง แบบที่เรียกว่า “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ต่อมาเมื่อสังคม มนุษย์เจริญมากขึ้น ขนาดมีผู้นำกลุ่มและตลอดจนกระทั่งมีรัฐและผู้ปกครองรัฐ ความคิดเกี่ยวกับการรักษาความสงบภายในรัฐ โดยกำหนดระเบียบและข้อกำหนดความประพฤติของประชาชนจึง เริ่มมีขึ้นโดยถือว่าการฝ่าฝืนข้อกำหนดหรือข้อห้ามเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะลงโทษ การปล่อยให้มีการ แก้แค้นระหว่างผู้เสียหายกับผู้ประทุษร้ายยิ่งทำให้เกิดความไม่สงบมากขึ้น ณ จุดนี้เองที่ทำให้เกิด การแบ่งแยกระหว่างการลงโทษทางอาญาต่อผู้กระทำผิดโดยรัฐ เพื่อให้เกิดความสงบสุขและเพื่อ ปราบมิให้มีการกระทำเช่นนั้นอีก ส่วนผู้เสียหายซึ่งควรจะได้รับ การชดใช้เพื่อความเสียหายที่ตนได้ รับก็กำหนดให้มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อ ความเสียหายอันเนื่องมาจากการประทุษร้าย นั้นได้อีกส่วนหนึ่ง เรียกว่า กฎหมายลักษณะละเมิด

กฎหมายลักษณะละเมิดเป็นกฎหมายพื้นฐานที่สำคัญลักษณะหนึ่ง สามารถปรับใช้กับ การกระทำผิดทางแพ่งรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ช่วยให้ผู้ที่ถูกทำละเมิดได้รับการเยียวยา บรรเทาความเสียหายได้ตามสมควร ทั้งยังมีผลในทางป้องกันอุบัติเหตุเหล่านั้นได้อีกทางหนึ่งด้วย ผู้ที่มีความรู้และข้อมูลในกฎหมายลักษณะละเมิดดี ย่อมมีโอกาสที่จะหาทางออกที่เป็นธรรมให้แก่ สังคมและผู้ประสบอุบัติเหตุในลักษณะต่าง ๆ ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้และข้อมูลดังกล่าว

ความรับผิดชอบในทางแพ่งโดยเฉพาะกฎหมายลักษณะละเมิดนั้น ความเสียหายเป็น องค์ประกอบโดยตรงที่จะทำให้เป็นละเมิด หากไม่มีความเสียหายก็ย่อมไม่เป็นละเมิด เพียงแต่ใน กรณีละเมิดนั้น ถ้ามิใช่ความเสียหายอันเป็นเงินทอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสียหายเกี่ยวกับความ เจ็บปวดแก่กาย จิตใจ หรืออารมณ์ เป็นการยากที่จะมีการชดใช้ค่าเสียหายกันตามความเป็นจริงได้ ซึ่งความเสียหายที่ว่านี้ ผู้เสียหายจะเรียกร้องเอาค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทนเพื่อ ความเสียหาย

อย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินได้อีกด้วย ทั้งยังเป็นที่ยังสงสัยกันว่าความเจ็บปวดทรมานร่างกาย ทำให้กระทบกระเทือนแก่อารมณ์หรือจิตใจในอันที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนกันได้มากหรือไม่ เพียงใด

แนวคิดและพัฒนาการเกี่ยวกับคดีละเมิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินนั้น ในต่างประเทศมีพัฒนาการมาจากการที่วิทยาศาสตร์การแพทย์ สามารถพิสูจน์ได้อย่างแน่นอนว่าความเสียหายดังกล่าว เช่น ทางจิตใจ ตกใจเสียขวัญ สูญเสียอารมณ์ เจ็บปวดทุกข์ทรมานที่เกิดจากการสูญเสียอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย หรือความสูญเสียความทรงจำอันเกิดจากการกระทบกระเทือนทางด้านสมอง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้จิตใจไม่ปกติ เมื่ออารมณ์และจิตใจไม่ปกติ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลตามมาคือการเจ็บป่วยแก่ร่างกาย ซึ่งถือเป็นการกระทำละเมิดต่อร่างกายและจิตใจของผู้ที่ได้รับความเสียหาย ดังนั้น วิทยาศาสตร์การแพทย์จึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่ศาลจะต้องนำมาประกอบดุลพินิจในการวินิจฉัยพิจารณาพิพากษาคดี ที่จะให้ผู้ถูกกระทำละเมิดได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

ความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินของประเทศไทย หมายถึง ความเสียหายทางร่างกายอนามัย เสรีภาพ หรืออาจหมายถึง ความเสียหายหลายอย่างดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ซึ่งถือว่าเป็นความเสียหายที่เรียกค่าสินไหมทดแทนกันได้ ความเสียหายดังกล่าวศาลไทยยอมรับในบางประเด็นที่จะชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้ ในบางประเด็นศาลไทยยังไม่ยอมรับ เพราะเป็นความเสียหายที่ไม่มีรูปร่าง มองไม่เห็นอย่างชนิดมีรูปร่างทางร่างกาย ทรัพย์สิน เช่น ทางจิตใจ ทั้ง ๆ ที่ทางอาญามีด้วยกฎหมายบัญญัติรับรองว่า อาจมีการทำร้ายจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่จิตใจกันได้ มิได้จำกัดว่าต้องเป็นความเสียหายที่มีรูปร่างหรือเป็นตัวเงินเท่านั้น แต่กว้างพอที่จะครอบคลุมถึงความเสียหายในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของกฎหมายไทยในเรื่องความเสียหาย อันเป็นเครื่องนำทางให้กฎหมายแห่งและพาณิชย์ของประเทศไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงแนววินิจฉัยของศาลฎีกาเพื่อนำไปสู่ทฤษฎีใหม่

1.2.3 เพื่อศึกษา ประเด็น ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกกระทำละเมิด โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

1.2.4 เพื่อวิเคราะห์ขอบเขตการใช้ดุลพินิจของศาลยุติธรรมไทย ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนทั้งความเสียหายที่เป็นตัวเงินและมิใช่ตัวเงิน และบรรทัดฐานในการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกกระทำละเมิดให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนอย่างแท้จริง

1.3 ธรรมชาติของการวิจัย

ในปัจจุบันประเทศไทยแม้มีบทบัญญัติให้ผู้กระทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนไว้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420, 446 และมาตรา 438 ซึ่งเป็นเรื่องการชดเชยค่าสินไหมทดแทน ดังนั้น เมื่อมีการฟ้องคดีให้ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นหน้าที่ของผู้ถูกกระทำละเมิดที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ได้รับความเสียหายในกรณีใดบ้าง มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินอันเกี่ยวกับความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก และศาลฎีกาของประเทศไทยยังไม่พิพากษาให้ชดเชยค่าเสียหายในกรณีดังกล่าวได้ จึงเห็นควรที่จะได้มีการหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้สามารถเรียกค่าเสียหายได้ในทุกกรณี อีกทั้งประเทศไทยมีการฟ้องคดีในการเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินยังมีน้อยอยู่ เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพราะผู้ถูกกระทำละเมิด เห็นว่าโอกาสที่ศาลจะพิพากษาไม่ให้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวมีมากกว่า นอกจากนั้น การวินิจฉัยคดีของศาลในประเทศไทยยังอยู่ในกรอบแนวคิดจากคำพิพากษาเดิม ๆ ที่ให้เรียกค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินได้ในกรณีกระทำละเมิดทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกาย อนามัย และเสรีภาพเท่านั้น โดยไม่พิจารณาจุดมุ่งหมายจากตัวบทกฎหมายเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันแนวคิดในเรื่องนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น ค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินควรจะเรียกได้เพิ่มในเรื่องของความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินตามแนวของกฎหมายในต่างประเทศ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเพื่อวางหลักเกณฑ์ในเรื่อง ค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ตามแนวกฎหมายและคำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมไทย พิจารณาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎหมายไทยและเป็นแนวในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินให้รัดกุมแน่นอนและให้ครอบคลุมความเสียหายให้มากกว่าในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่สังคมโดยเฉพาะในแง่ของการช่วยบรรเทาภาระอันดีและหล่อเลี้ยงจิตใจของคนในสังคม ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าจำเป็นแก่การอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร (Documentary research) ซึ่งศึกษาจากประมวลกฎหมาย คำรากฎหมาย ตลอดจนคำพิพากษาของศาลฎีกา อีกทั้งการศึกษานี้ใช้วิธีพรรณนาและวิเคราะห์ โดยเมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ก็ทำการวิเคราะห์และวิจารณ์หลักเกณฑ์ ตลอดจนประเด็นข้อโต้แย้งทั้งปวง รวมถึงแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงพัฒนาการของกฎหมายไทยในเรื่องความเสียหาย อันเป็นเครื่องมือทางให้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย ตลอดจนแนววินิจฉัยของศาลฎีกาเพื่อนำไปสู่ทฤษฎีใหม่ ซึ่งจักเป็นประโยชน์แก่การศึกษา ค้นคว้า และวิจัยทางนิติศาสตร์ในอนาคต

1.6.2 ทำให้ทราบมาตรฐาน ประเด็น ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกกระทำละเมิด

1.6.3 ทำให้ทราบขอบเขตการใช้ดุลพินิจของศาลยุติธรรมไทย ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน ทั้งความเสียหายที่เป็นตัวเงินและมีใช้ตัวเงิน

1.6.4 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายและความเสียหายแก่ผู้ถูกกระทำละเมิดเกี่ยวกับการชดเชยค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายอันเป็นตัวเงินและความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินอย่างแท้จริง